

N:o 142.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående afsättande af medel till pensionering af statens järnvägars personal; gifven Stockholms slott den 3 april 1908.

Under återopande af bifogade utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att såsom bidrag till bestridande af pensionering af statens järnvägars personal må, utöfver hvad enligt gällande reglemente för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning i sådant afseende kan komma att utgå af statsmedel, för år 1909 af statens järnvägars trafikmedel afsättas och till statskontoret öfverlämnas att belopp af 350,000 kronor att af statskontoret, i enlighet med hvad därom kan varda af Kungl. Maj:t föreskrifvet, tillsvidare för ifrågavarande ändamål förvaltas och förräntas; samt

att Kungl. Maj:t må äga förordna om utbetalande af så stor del af såväl ifrågavarande som de för enahanda ändamål under åren 1907 och 1908 afsatta belopp, som för ett orubbadt upprätthållande af pensionsinrättningens verksamhet i enlighet med gällande grunder kan erfordras.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Hugo Hamilton.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 april 1908.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD.
MALM.

Departementschefen, statsrådet grefve Hamilton anförde:

Uti underdånig skrifvelse den 6 mars 1908 har järnvägsstyrelsen hemställt att, i likhet med hvad som ägt rum för åren 1907 och 1908, jämväl för år 1909 måtte af trafikmedel afsättas visst belopp såsom särskildt bidrag till bestridande af pensionering af statens järnvägars personal.

Jag tillåter mig i korthet redogöra för de omständigheter, som föranledt denna framställning.

Såsom Eders Kungl. Maj:t torde erinra sig uppdrog Kungl. Maj:t den 6 november 1903 åt en kommitté att efter vederbörlig utredning afgifva förslag till de ändrade bestämmelser, som borde meddelas för att pensioneringen af tjänstemän och betjänte vid statens järnvägar måtte blifva på lämpligt och betryggande sätt anordnad.

Af det af nämnda kommitté den 26 juli 1905 afgifna betänkande framgår, att enligt den af kommittén lämnade matematiska utredning skulle beträffande pensionsinrättningens förmåga att fullgöra sina förbindelser till delägarna vid 1904 års ingång förefunnits en brist, uppgående till 37,163,805 kronor.

För att täcka denna brist och för återställande af den ekonomiska jämvikten inom pensionsinrättningen föreslog kommittén åtskilliga förändrade anordningar. De viktigaste bland dessa voro betydlig ökning af det till pensionsinrättningen utgående statsbidraget, hvars hittillsvarande otillräcklighet kommittén ansåg utgöra en af de förnämsta orsakerna till pensionsinrättningens obestånd, höjning af pensionsåldern och slutligen nedsättning af pensionerna för särskildt de högre aflönade befattningshafvarna.

I fråga om statsbidraget föreslog kommittén, dels att staten skulle ensam öfvertaga ansvaret för pensionering till följd af olycksfall eller sjukdom, som ådragits under tjänsteutöfning, d. v. s. att staten allena betalade hela beloppet af utgående invalidpensioner enligt 6 § mom. a. i gällande reglemente, dels ock att staten borde åtaga sig att till två tredjedelar ansvara för pensioneringen i öfrigt af statens järnvägspersonal. Men vidare föreslog kommittén, att, då delägarnas årsafgifter icke motsvarade en tredjedel, utan allenast omkring en fjärdedel af den en hvar af dem tillkommande pension, staten skulle årligen lämna bidrag till pensionsinrättningen med det belopp, som erfordrades såsom fyllnad, för att pensionsinrättningen vid slutet af hvarje år skulle äga en kapitalbehållning, motsvarande, enligt matematiska grunder, skillnaden mellan, å ena sidan, kapitalvärdet af tredjedelen af samtliga pensionsinrättningen åliggande pensionsförpliktelse, med undantag af de pensioner, som, enligt hvad förut är nämnt, skulle i sin helhet utgöras af staten, och, å andra sidan, kapitalvärdet af delägarnas årsafgifter.

Som kommitténs förslag tydligen kräfde åtskillig tid, innan det samma kunde genomföras, föreslog kommittén vidare såsom provisorisk åtgärd, att Kungl. Maj:t måtte hos 1906 års Riksdag göra framställning, att, i stället för det nuvarande bidraget till pensionsinrättningen — som utgår med belopp, motsvarande 2 procent af nettoinkomsten af statens järnvägstrafik och hvilket bidrag för år 1904 utgjort om-

kring 304,000 kronor — finge, oberoende af nettovinstens storlek, för år 1907 af järnvägstrafikmedel anvisas ett bidrag af 650,000 kronor, motsvarande det belopp, hvartill pensionerna för delägare, som afskedades på grund af olycksfall i tjänsten, samt två tredjedelar af öfriga utgående pensioner kunde beräknas uppgå.

Det af kommittén afgifna betänkandet remitterades till järnvägsstyrelsen, som, i hvad rörde aflåtande till 1906 års Riksdag af proposition om det nuvarande statsbidragets till statens järnvägstrafikpensionsinrättning höjande, hade att afgifva särskildt underdånigt yttrande.

I denna del afgaf järnvägsstyrelsen den 31 oktober 1905 utlåtande. Järnvägsstyrelsen tillstyrkte därvid, att ett visst belopp af statens järnvägars trafikmedel afsattes redan för år 1907; och borde detta belopp beräknas så, att detsamma, jämte det enligt gällande pensionsbestämmelser för det dåvarande utgående statsbidraget, uppginge till det af kommittén såsom behöfligt för år 1907 angifna beloppet 650,000 kronor. Då statsbidraget för sistnämnda år syntes kunna beräknas till omkring 300,000 kronor, hemställde styrelsen, att 350,000 kronor måtte af trafikmedel afsättas för ifrågavarande ändamål.

Uti proposition till 1906 års Riksdag föreslog Kungl. Maj:t med anledning häraf Riksdagen medgifva, att såsom bidrag till bestridande af pensionering af statens järnvägars personal finge, utöfver hvad enligt gällande reglemente för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning i sådant afseende kunde komma att utgå af statsmedel, för år 1907 af statens järnvägars trafikmedel afsättas och till statskontoret öfverlämnas ett belopp af 350,000 kronor att af statskontoret, i enlighet med hvad därom kunde varda af Kungl. Maj:t föreskrifvet, tills vidare för ifrågavarande ändamål förvaltas och förräntas, samt att Kungl. Maj:t ägde förordna om utbetalande af så stor del af ifrågavarande belopp, som för ett orubbadt upprätthållande af pensionsinrättningens verksamhet i enlighet med gällande grunder kunde under år 1907 erfordras.

Denna proposition blef af Riksdagen bifallen.

Efter framställning af järnvägsstyrelsen om afsättande af medel för ifrågavarande ändamål jämväl för år 1908 aflät Kungl. Maj:t till 1907 års Riksdag proposition af i hufvudsak enahanda innehåll som nyssberörda proposition till 1906 års Riksdag.

Äfven denna Kungl. Maj:ts framställning vann Riksdagens bifall.

Såsom jag förut nämnt, har nu järnvägsstyrelsen uti skrifvelse den 6 mars 1908 hemställt att jämväl under år 1909 måtte afsättas medel till pensionering af personalen.

Styrelsen erinrar till en början, att de genom förenämnda kommitté verkställda matematiska utredningar rörande pensionsinrättningens finansiella ställning gifvit vid handen, att i afseende å pensionsinrättningens förmåga att fullgöra sina förbindelser till delägarna i pensionsinrättningen förefunnes en betydande och ständigt växande brist. Under ärendets behandling hade ock påvisats, att det statsbidrag, som kräfdes för pensionsinrättningens stärkande, uppenbarligen vore så betydande, att detsamma lämpligen borde fördelas på flera år. För den skull syntes önskligt, att, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, äfven för år 1909 för ifrågavarande ändamål af trafikmedel afsattes och till statskontoret öfverlämnades visst lämpligt belopp.

Styrelsen framhåller därefter, hurusom — på sätt framgår af styrelsens underdåniga skrifvelse den 29 november 1907 med förslag till beräkning af den behållna inkomst af statens järnvägar, som kunde upptagas i riksstaten för år 1909 — det till pensionsinrättningen enligt nu gällande grunder utgående statsbidraget på grund af förutsedd minskning i statens järnvägars nettoinkomst icke kunde för år 1909 beräknas till högre belopp än 200,000 kronor.

Vid sådant förhållande skulle, anmärker styrelsen, med tillämpning af det utaf styrelsen i dess förrberörda utlåtande den 31 oktober 1905 angifna sättet för beräknande af bidragets storlek, för år 1909 erfordras särskildt bidrag till afsevärdt större belopp än det af styrelsen för hvardera af åren 1907 och 1908 föreslagna, eller 350,000 kronor.

Efter den under nästföregående år verkställda regleringen af löneförhållandena vid statens järnvägar torde det emellertid, säger styrelsen vidare, kunna förväntas, att pensionsfrågan inom den närmaste framtiden når sin slutliga lösning; icke heller syntes någon risk föreligga för att pensionsinrättningen, som för upprätthållande af sin verksamhet hittills icke behöft anlita de af Riksdagen beviljade särskilda bidragen, icke skulle med tillhjälp, om så erfordrades, af berörda bidrag kunna intill tidpunkten för pensioneringens ordnande fullgöra sina förbindelser. Med hänsyn härtill finner styrelsen det ifrågavarande särskilda bidraget för år 1909 lämpligen kunna begränsas till samma belopp som det för hvardera af åren 1907 och 1908 medgifna, eller till 350,000 kronor.

Styrelsen anför slutligen att, med hänsyn till den af förberörda förhållanden föranledda minskningen i totalbeloppet af det jämlikt pensionsreglementet utgående statsbidraget för år 1909 äfvensom till den omständigheten, att pensionsinrättningens kapitalökning, som åren 1903, 1904, 1905 och 1906 utgjort respektive 258,511 kronor 45 öre, 232,120 kronor 29 öre, 185,993 kronor 20 öre och 186,058 kronor 58 öre, för

år 1907 uppgått allenast till 60,042 kronor 84 öre, bemyndigande syntes, i likhet med hvad i fråga om de af Riksdagen för åren 1907 och 1908 medgifna belopp ägt rum, böra utverkas att af ifrågavarande särskilda statsbidrag för år 1909 få utanordna så stor del, som erfordrades för ett orubbadt upprätthållande af pensionsinrättningens verksamhet i enlighet med gällande grunder.

Departements-
chefens ytt-
rande.

Frågan om ordnande af pensioneringen af statens järnvägars personal föreligger icke heller nu till slutgiltig behandling. Särskilda förhållanden hafva föranledt ytterligare uppskof. Vid 1907 års riksdag antogs nämligen dels en lag angående civila tjänstnehafvares rätt till pension, att gälla från och med den 1 januari 1908, dels ock ny lönestat för statens järnvägars personal, att träda i tillämpning jämväl den 1 januari 1908. Med hänsyn till de sålunda mellankomna omständigheterna har ansetts nödigt underkasta frågan om pensionering af personalen vid statens järnvägar förnyad granskning. Sedan för detta ändamål särskilda sakkunniga tillkallats, hafva dessa den 29 februari 1908 afgifvit utlåtande i ämnet.

Det af de sakkunniga afgifna utlåtandet har den 9 mars 1908 remitterats till järnvägsstyrelsen att efter direktionens för statens järnvägsstrafiks pensionsinrättning hörande afgifva underdånigt utlåtande. Sådant utlåtande har gifvetvis ännu icke hunnit inkomma.

Beträffande de åtgärder, som böra från statens sida vidtagas för täckande af den stora bristen i den nuvarande pensionsrättningen, hafva de sakkunniga i princip omfattat pensionskommitténs förslag. Sålunda skulle staten betala dels alla invalidpensioner, föranledda af olycksfall eller sjukdom, som ådragits i tjänstutöfning, dels viss del af alla öfriga pensioner, dels slutligen det belopp, som vore erforderligt för att kassan vid hvarje års slut skulle äga en kapitalbehållning, tillräcklig för att betäcka den återstående delen af kassan tillkommande pensionsförpliktelser. Jämväl enligt de sakkunnigas förslag skulle en väsentlig förhöjning af statsbidraget blifva erforderlig, och har denna förhöjning med hänsyn till den nya lönestaten beräknats till och med något högre än den af pensionskommittén föreslagna. Under alla förhållanden torde för visso staten blifva nödsakad att träda emellan med afsevärda belopp, och synes därför lämpligt att, såsom under de två senaste åren skett, äfven nu göra afsättningar till pensionsinrättningens stärkande.

I fråga om beloppet af det för år 1909 erforderliga särskilda anslaget har järnvägsstyrelsen, ehuru anslaget enligt ofvan angifna grunder bort beräknas till högre belopp, likväl ansett detsamma kunna begränsas till

350,000 kronor eller till samma belopp, som afsatts för innevarande år; och har jag, på de af styrelsen anförda skäl, intet att erinra däremot.

Beträffande dispositionen af såväl de för åren 1907 och 1908 afsatta belopp som det anslag, hvilket kan för år 1909 af Riksdagen beviljas, torde ett bemyndigande af liknande beskaffenhet som det af 1907 års Riksdag lämnade böra gifvas Eders Kungl. Maj:t.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva,

att såsom bidrag till bestridande af pensioneringen af statens järnvägars personal må, utöfver hvad enligt gällande reglemente för statens järnvägstrafiks pensionsinrättning i sådant afseende kan komma att utgå af statsmedel, för år 1909 af statens järnvägars trafikmedel afsättas och till statskontoret öfverlämnas ett belopp af 350,000 kronor att af statskontoret, i enlighet med hvad därom kan varda af Kungl. Maj:t föreskrifvet, tillsvidare för ifrågavarande ändamål förvaltas och förräntas; samt

att Kungl. Maj:t må äga förordna om utbetalande af så stor del af såväl ifrågavarande som de för enahanda ändamål under åren 1907 och 1908 afsatta belopp, som för ett orubbadt upprätthållande af pensionsinrättningens verksamhet i enlighet med gällande grunder kan erfordras.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:

Pehr Thyselius.